

Adresseliste (elektronisk)

Deres ref:

Vår ref: 79/2013-475.1

Sted: Oslo

Dato: 26.01.2013

SØKNAD OM LANDINGSTILLATELSE MED HELIKOPTER OG INFORMASJON OM BRUK AV SNØSKUTER

Norsk institutt for naturforskning (NINA) fikk høsten 2011 i oppdrag fra Miljøverndepartementet gjennom Direktoratet for naturforvaltning å øke kunnskapen vedrørende rovvilt og tamrein i Midt-Norge. Forskningsprosjektet er organisert som ett prosjekt med to underprosjekter, ett på tamrein og ett på rovdyr, og vil pågå fram til 2015. Rovvilt delen av prosjektet («Scandlynx Trøndelag») vil blant annet tallfeste hvor ofte jerv og gaupe dreper rein og andre byttedyr. Et begrenset antall gauper og jerv skal i perioden 2013-2015 bedøves fra helikopter eller i fangstbåser, for deretter å bli instrumentert med GPS-halsbånd. I forbindelse med merking og oppfølging av disse dyrene benyttes blant annet snøskuter og helikopter.

Kjerneområdet for forskningen vil være Skjækerfjell, Luru og Østre-Namdalen reinbeitedistrikt i Nord-Trøndelag, men i perioden 2013-2015 vil enkelte gauper også kunne bli fulgt i andre deler av Nord-Trøndelag, og tilgrensende kommuner i Sør-Trøndelag og Nordland fylker.

En bruk av helikopter betinger landingstillatelse gitt av aktuelle kommuner, grunneiere og dispensasjoner for verneområder der dette er aktuelt. Vi søker med dette om dispensasjon fra Deres kommuner til å lande med helikopter i forbindelse med forskningsfangst av gaupe og/eller jerv i perioden 15.2.2012 til 31.12.2015. Kommuner som kan bli berørt av vår virksomhet i det utvidede området er Rissa, Bjugn, Åfjord, Roan og Osen i Sør-Trøndelag. Stjørdal, Levanger, Frosta, Leksvik, Mosvik, Inderøy, Verran, Flatanger, Nærøy, Høylandet, Namsskogan og Røyrvik i Nord-Trøndelag. Bindal i Nordland.

I forbindelse med fangst av gaupe og jerv, og søk etter drepte byttedyr, vil det også kunne bli nødvendig med bruk av snøskuter. Bruk av snøskuter begrenses og brukes kun ved særlig behov, og bruk av personell til fots/på ski/på truger er like aktuelt. Kjøring med snøscooter er for vår del hjemlet i *Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag i §3f*. Dette betinger grunneierens tillatelse og egne dispensasjoner for verneområder.

Avhengig av vær og snøforhold vil merkingen av gaupe og jerv med helikopter skje i fra 0 til 10 dager hvert år i perioden desember til april. Bruk av snøskuter vil være aktuelt i fra 0 til 30 dager i samme periode. Mer informasjon om forskningen finnes i vedlegg, og på nettsidene <http://scandlynx.nina.no/> og <http://www.facebook.com/Scandlynx>.

Vennligst send svar på søknaden til NINA v/John Odden, Gaustadalléen 21, 0349 Oslo.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'John Odden', written in a cursive style.

John Odden
Prosjektleder
John.odden@nina.no
Tel. 918 97 175

Vedlegg 1: Adresseliste

Bindal kommune	postmottak@bindal.kommune.no
Bjugn kommune	postmottak@bjugn.kommune.no
Flatanger kommune	postmottak@flatanger.kommune.no
Frosta kommune	postmottak@frosta.kommune.no
Høylandet kommune	postmottak@hoylandet.kommune.no
Inderøy kommune	postmottak@inderoy.kommune.no
Leksvik kommune	post@leksvik.kommune.no
Levanger kommune	postmottak@levanger.kommune.no
Mosvik kommune	postmottak@mosvik.kommune.no
Namsskogan kommune	postmottak@namsskogan.kommune.no
Nærøy kommune	postmottak@naroy.kommune.no
Osen kommune	postmottak@osen.kommune.no
Rissa kommune	postmottak@rissa.kommune.no
Roan kommune	post@roan.kommune.no
Røyrvik kommune	postmottak@royrvik.kommune.no
Stjørdal kommune	postmottak@stjordal.kommune.no
Verran kommune	postkasse@verran.kommune.no
Åfjord kommune	postmottak@afjord.kommune.no

Vedlegg 2: Prosjektbeskrivelse

Hvorfor studere gaupe og jerv i Nord-Trøndelag?

At gaupe og jerv dreper tamrein er udiskutabelt, og alt tap til rovvilt skal i Norge erstattes. Hvert år står jerv og gaupe, sammen med kongeørn, bak de største erstatningsutbetalingene på tamrein i Norge. Det er imidlertid store konflikter knyttet til beregningen av nivået på tapene påført beitenæring fra rovdirene. Dagens erstatningsordning baserer seg i stor grad på kadaverdokumentasjon. Problemet er at det er svært vanskelig å finne igjen tilstrekkelig mange kadaver som gir en god nok dokumentasjon i henhold til kravene i erstatningsreglene. Årsakene til dette er mangfoldige, men rask omsetting av kadaver, rovvilt som skjuler sine byttedyr, terreng/topografi og så videre påvirker muligheten for å gjenfinne kadaver. Et utvalg nedsatt av Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet har nylig utredet mulige nye erstatningsordninger for skader rovvilt påfører tamrein (1). Utvalget konkluderer blant annet med at framtidige erstatningsordning i mindre grad bør baseres på skadedokumentasjon, og at framtidige erstatningsordninger i større grad bør baseres på kunnskap om rovviltforekomst og individuelle rovdryrs drapstakt på tamrein.

Tall på individuelle gauper og jervers drapstakt på tamrein er imidlertid ikke landsdekkende for noen av rovviltartene i dag (2). De siste årene er det gjennomført forskning på økologien til gaupe og jerv i områder med rein gjennom prosjektene "Scandlynx" (<http://scandlynx.nina.no/>) og "Det svenska järvprojektet" (<http://www.wolverineproject.se>) i regi av NINA og SLU. Denne forskningen er primært utført i områdene nord for utbredelsesområdene til rådyr og hjort, i Norrbotten, Troms og Finnmark (3-9). Vi mangler derfor kunnskap om gaupa og jervens drapstakt på rein i områder med alternative klauvdyrarter tilgjengelig. I denne sammenheng er det reindriften i Midt-Norge som peker seg ut som et område med et særskilt behov for mer kunnskap om disse forholdene.

Man må forvente at drapstakten på tamrein vil variere avhengig av en rekke faktorer som tilgang på alternative byttedyr, ulike beite- og driftsforhold og interaksjoner mellom rovviltartene. Drapstaktene for gaupe på rein i Finnmark (5) er neppe gyldig for Midt-Norge som en følge av flere forhold. Som skissert over,

har gaupa og jerven tilgang til andre hjortedyr i store deler av regionen sør for Saltfjellet. Dette tilsier at drapstakten på rein kan være lavere i denne regionen. Videre varierer driftsforholdene vesentlig. Høye reintettheter og små dyr i Finnmark er sannsynligvis med på å øke drapstaktene i denne regionen. På en annen side sørger massive snømengder for gode jaktforhold for gaupe og jerv i de kystnære reinbeiteområdene i Nord-Trøndelag. I tillegg presses reinen vinterstid ned i skogsområder hvor den er særlig utsatt for predasjon. Dette tilsier at drapstakten under enkelte forhold kan være svært høye i disse områdene. For å kunne gjøre realistiske modelleringer av gauper og jervens uttak av beitedyr for alle områder med beitenæring i Norge, er det derfor helt nødvendig å innhente kunnskap om drapstakt på beitedyr hos gaupe og jerv også fra Midt-Norge. En beregning av den totale effekten av jerv og gaupe på sørsamisk tamreindrift vil i tillegg være avhengig av presise data på det totale antall rovdryr.

Hva slags kunnskap vil prosjektet kunne levere?

Hovedmålsettingen for delprosjektet er å få økt kunnskap om de økologiske prosesser som ligger bak rovdirenes predasjon på rein i Midt-Norge gjennom en oppfølging av gaupe og jerv med GPS-halsbånd. I løpet av en 4-5 års periode ønsker vi å følge et titalls ulike gauper og et titalls ulike jerver innenfor det valgte studieområdet. I tillegg til tall på drapstakt på rein, vil data på hunngaupers arealbruk i Midt-Norge også kunne gi oss mer presis kunnskap om antall familiegupper av gaupe i området. Mer spesifikt ønsker vi å tallfeste:

(I) Gaupas drapstakt på rein i områder med alternative store byttedyr

GPS-teknologien gir oss større muligheter til å beregne gaupers drapstakt på rein ved å gå inn i GPS-punkter rovdirene har oppholdt seg i perioder. Sammenholdt med dataene på individuelle gaupers drapstakt på tamrein i de andre studieområdene lenger nord, ønsker vi å kunne modellere gaupas påvirkning på reinnæringa på større skala.

(II) Hvilken betydning har gaupas predasjon på jervens fødetilgang

Ved å følge GPS-merkede gauper og jerver i samme område ønsker vi å besvare spørsmål som:

- Hvordan påvirker gauper og jerver hverandre på en romlig skala?
- Hvilken betydning har gaupas predasjon på jervens fødetilgang?
- Påvirker jervens utnyttelse av gaupedrepte kadaver drapstakten til gaupa?

(III) Evaluering av avstandsregler for å skille observasjoner av familiegrupper fra hverandre

Forvaltningsregimet for store rovdyr i Norge er basert på regionale bestandsmål om årlige antall ynglinger. Det nasjonale overvåkingsprogrammet overvåker bestanden av gaupe gjennom bruk av såkalte "avstandsregler" for å skille observasjoner av familiegrupper fra hverandre. Avstandsreglene er laget på grunnlag av forflytning hos et stort antall radiomerkede gauper i ulike landskapstyper i Skandinavia. Ved å følge voksne hunngauper med GPS sendere kan vi validere dagens overvåkingsystem. Data på forflytning hos voksne hunngauper vil, om det viser seg nødvendig, kunne føre til en justering av de eksisterende avstandsregler til de lokale landskapstyper. Videre vil vi kunne få tall på hvor ofte GPS merkede hunngauper med unger blir oppdaget av overvåkingsystemet vi har i dag. I tillegg viser erfaringer fra tidligere år at innsamling av data på areal bruk hos familiegrupper av gaupe i seg selv virker svært konfliktreducerende.

Metodikk

Scandlynx og Det svenska järvprosjektet har de siste årene i hovedsak studert samspillet mellom gaupe, jerv og tamrein i 3 studieområder, i Sarek, Nord-Troms og Finnmark. Dette studiet er å anse som en utvidelse av den allerede pågående aktiviteten, og all metodikk benyttet her samkjøres med Scandlynx prosjektene i andre områder.

Skjækerfjell reinbeitedistrikt, og tilgrensende områder (Østre-Namdalen og Luru reinbeitedistrikt), utpekes som et kjerneområde for studiene der det forsøkes å følge merkede gauper, jerver og rein med overlappende arealbruk. Utover dette vil gauper vil også kunne følges i resten av Nord-Trøndelag, samt tilgrensende deler av Sør-Trøndelag og Nordland.

Gauper og jerv immobiliseres fra helikopter. I tillegg fanges gauper i fangstbåser av tre. All fangst og instrumentering av forsøksdyr vil følge de tidligere fastsatte retningslinjer for slik virksomhet.

Studiet baserer seg på oppfølging av individer av gaupe og jerv med GPS-sendere (Vectronic) med en vekt på 250 g. GPS halsbandene posisjonerer seg ved hjelp av satellitter før senderen faller av etter 1 til 3 år. Vi får tilsendt posisjonene via mobilnettet fortløpende. Alle halsband benyttet vil ha manuell drop-off mekanisme (svakhetszone).

Oppstart av fangst vil tidligst skje i midten av november 2011. Nøyaktig tidspunkt avhenger av vær og føreforhold, og vil også være avhengig av tillatelser til landing med helikopter og kjøring med snøskuter fra berørte kommuner og grunneiere. I perioden 2012 – 2015 vil fangst av jerv og gaupe skje i én til to perioder årlig.

I 2 perioder på 3-4 uker årlig vil senderne programmeres intensivt til å ta 24 posisjoner i døgnet. Vi kan så beregne diett og drapstakt på ulike byttedyr ved å gå inn i GPS punkter dyrene har oppholdt seg i. Arbeidet med søk etter byttedyr vil i hovedsak bli gjort av prosjektpersonell, lokale kontakter og studenter. Alt feltarbeid vil skje i nær dialog med referansegruppe, reinnæring og SNO.

Organisering av prosjektet

Prosjektet er en del av det pågående forskningsprosjektet på gaupe, "Scandlynx", som er i regi av Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Scandlynx har de siste 18 årene samlet inn kunnskap om gaupas økologi gjennom oppfølging av radiomerkede dyr i en rekke områder i Skandinavia. Prosjektet vil videre gjennomføres i nært samarbeid med den aktiviteten som NINA/Tromsø har knyttet til reindriften i Norge (prosjektleder T. Tveraa).

Vi har etablert en referansegruppe regionalt med representanter fra ulike brukergrupper. Referansegruppa har årlige møter.

Informasjonsflyt

Kunnskapsformidling er, og har alltid vært, svært viktig for Scandlynx prosjektet. Prosjektet vil utvikle lett tilgjengelig informasjon om gaupas økologi på

- Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger

på nettsidene <http://scandlynx.nina.no/> og <http://www.facebook.com/Scandlynx>.

Kontaktinformasjon

John Odden
(Prosjektleder Scandlynx Norge)
Tlf 918 97 175
john.odden@nina.no

Thomas Strømseth
(Koordinerer fangst og instrumentering)
Tlf 959 72 050
thomas.stromseth@hihm.no

Jenny Mattisson
(Forsker og feltkoordinator)
Tlf 404 52 829
jenny.mattisson@nina.no

John Linnell
(Forsker)
Tlf 900 12 533
john.linnell@nina.no

Jon Martin Arnemo
(Forsker og ansvarlig veterinær på Scandlynx)
Tlf 995 85 019
jon.arnemo@hihm.no

Referanser

1. Prosjektgruppen som utredet erstatningsordning for tap av tamrein til rovvilt (2011) UTREDNING – ERSTATNINGSORDNING FOR TAMREIN. . in Rapport levert Miljøverndepartement 15.4.201. <http://www.rovviltportalen.no/multimedia/48468/Utr edning---erstatningsordning-for-tamrein.pdf&contentdisposition=attachment>
2. Herfindal I, et al. (2011) Modellering av risikobasert erstatning for tap av tamrein til rovvilt - En vurdering av ulike datasetts egnethet. NINA Minirapport 329:1-24.
3. Odden J, et al. (2009) Progress report 2008-09 for the Scandinavian Lynx Research Projects. NINA Rapport 513:1-50.
4. Linnell JDC, et al. (2005) Scandlynx: a vision for coordinated lynx research in Scandinavia. NINA Report 86:1-26.
5. Mattisson J, et al. (2012) Factors affecting Eurasian lynx kill rates on semi-domestic reindeer in northern Scandinavia: can ecological research contribute to the development of a fair compensation system? Biological Conservation.
6. Pedersen V, et al. (1999) Winter lynx predation on semi-domestic reindeer in northern Sweden. Wildlife Biol. 5(4):203-212.
7. Andren H, Persson J, Mattisson J, & Danell AC (2011) Modelling the combined effect of an obligate predator and a facultative predator on a common prey: lynx Lynx lynx and wolverine Gulo gulo predation on reindeer Rangifer tarandus. Wildlife Biol. 17(1):33-43.
8. Mattisson J, Persson J, Andren H, & Segerstrom P 2011 Temporal and spatial interactions between an obligate predator, the Eurasian lynx (Lynx lynx), and a facultative scavenger, the wolverine (Gulo gulo). Can. J. Zool.-Rev. Can. Zool. 89(2):79-89.
9. Mattisson J, Andrén H, Persson J, & Segerström P 2012 The influence of intraguild interactions on resource use by wolverine and Eurasian lynx. J. Mammal.